

Provinciale Staten van Overijssel

Motie (aan de orde van de dag)

Artikel 59 RvO voor Provinciale Staten van Overijssel 2023

Datum

30-03-2026

Motie (vreemd aan de orde van de dag) Herbeoordeling van de efficiëntie en doeltreffendheid van het huidige energiesysteem

Provinciale Staten van Overijssel in vergadering bijeen op 01-04-2026

Constateerende dat:

- uit recente berichtgeving blijkt dat gasgestookte elektriciteitscentrales in toenemende mate worden ingezet om fluctuaties in zonne- en windenergie op te vangen, hetgeen heeft geleid tot een stijging van het gasverbruik in de elektriciteitssector met circa 17%;
- het gastransport via het netwerk van Gasunie daardoor is toegenomen, hetgeen wijst op een structurele afhankelijkheid van fossiele back-upcapaciteit binnen het huidige energiesysteem;
- internationale studies, waaronder het rapport van het International Energy Agency, bevestigen dat een energiesysteem met een hoog aandeel variabele hernieuwbare energie zonder adequate flexibiliteit leidt tot inefficiënties, extra kosten en verhoogde inzet van fossiele centrales;
- uit datzelfde rapport volgt dat een gebrek aan systeemflexibiliteit kan leiden tot verlies van duurzame energie en verhoogde systeemkosten, en dat een systeembenadering noodzakelijk is om efficiëntie te waarborgen.

Overwegende dat:

- het huidige energiesysteem gekenmerkt wordt door een toenemende afhankelijkheid van balanceringscapaciteit op basis van fossiele brandstoffen;
- hierdoor de vraag rijst of het systeem als geheel nog voldoet aan de eisen van efficiëntie, proportionaliteit en rationaliteit;
- het Europese doeltreffendheidsbeginsel (effet utile) vereist dat maatregelen daadwerkelijk bijdragen aan het beoogde doel (in dit geval CO₂-reductie en verduurzaming);
- indien de inzet van windenergie indirect leidt tot een toename van gasverbruik, de effectiviteit van dit beleid ter discussie staat;
- het stilzetten van windturbines momenteel uitsluitend plaatsvindt bij netcongestie of negatieve prijzen (curtailment), maar niet wordt overwogen in situaties waarin het systeem aantoonbaar leidt tot inefficiënt en verhoogd gasverbruik;
- de huidige geopolitieke situatie en spanningen op de energiemarkt de leveringszekerheid van gas onder druk zetten;
- de gasvoorraad momenteel om en nabij 6,5% is;
- een energiesysteem dat bij toenemende inzet van hernieuwbare energie gelijktijdig leidt tot meer gasverbruik, niet alleen inefficiënt kan zijn, maar ook de strategische kwetsbaarheid vergroot.

Voorts overwegende dat:

- het IEA expliciet stelt dat bij toenemende aandelen variabele energie een systeembrede optimalisatie noodzakelijk is en dat een geïsoleerde benadering van opwek leidt tot inefficiënties en hogere kosten;
- het ontbreken van een dergelijke systeembenadering kan leiden tot beleidskeuzes die niet voldoen aan het vereiste van een zorgvuldige en evenwichtige belangenafweging.

Spreekt uit dat:

het huidige energiesysteem, waarin fluctuaties van hernieuwbare energie worden opgevangen door verhoogde inzet van fossiele brandstoffen, fundamenteel moet worden getoetst op zijn efficiëntie, rationaliteit en doeltreffendheid.

Verzoekt Gedeputeerde Staten om:

1. een integrale en kritische herbeoordeling uit te voeren van het huidige energiesysteem, met bijzondere aandacht voor:
 - de verhouding tussen hernieuwbare opwek en fossiele balanceringscapaciteit;
 - de daadwerkelijke CO₂-reductie op systeemniveau;
 - de efficiëntie en kosten van het huidige model;
2. expliciet te onderzoeken of het huidige systeem voldoet aan het Europese doeltreffendheidsbeginsel, in die zin dat de inzet van hernieuwbare energie daadwerkelijk leidt tot de beoogde emissiereductie;
3. te bezien of, naast bestaande curtailment-praktijken, ook in situaties waarin:
 - sprake is van aantoonbaar inefficiënt systeemgedrag, en/of
 - verhoogd gasverbruik optreedt als gevolg van fluctuaties, tijdelijke stilzetting van windturbines gerechtvaardigd kan zijn vanuit het oogpunt van systeemoptimalisatie;
4. Provinciale Staten hierover te informeren met een onderbouwde analyse en beleidsvoorstel;

En gaan over tot de orde van de dag.

Adam	Gerrit Jansen
Bakker	
Overijssel Vooruit	PVV

Bronnen:

- Tim Wijkman-van Aalst, "*Gascentrales werden vorig jaar vaker ingezet bij dipjes in zonne- en windenergie*", NU.nl, 6 maart 2026.
- Nederlandse Omroep Stichting (NOS), "*Gas vaker vangnet voor stroomproductie bij schommelende zon en windenergie*", 2026.
- International Energy Agency (IEA), *China Power System Transformation - Assessing the benefit of optimised operations and advanced flexibility options*, 2019, p. 8-9.